

S otvorenja izložbe

MATEO LEVAK

KRIKA UZ IZLOŽBU »AESTHETHIC« I PROJEKT O POSTDIGITALNOJ UMJETNOSTI

Subjektivitet umjetnika u vremenu razvoja umjetne inteligencije

Dora KRIŽNIK

U riječkoj Galeriji O.K. održana je izložba »AesthEthic«, realizirana u sklopu sveučilišnog projekta »Estetski, etički i ontološki izazovi postdigitalne umjetnosti«, provedenog u suradnji Centra za inovativne medije i Katedre za Estetiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci pod vodstvom nastavnika i vanjskih suradnika Sveučilišta u Rijeci Tomislava Brajnovića, Ingeborg Fülepp, Dijane Protić i Iris Vidmar Jovanović.

Iako je pojam postdigitalno u teoriju umjetnosti uveden radi

razumijevanja pojava, praksi i umjetničkih djela koja ukazuju na distinkciju digitalnog i nedigitalnog u umjetnosti, termin se ovdje koristi kao polazište raspravi o digitalnoj, napose vizualnoj umjetnosti u vremenu znatnog razvoja umjetne inteligencije. Svijet kakav poznajemo sve se više mijenja, promjena utječe i na područje umjetničkoga izražavanja, pa ova pitanja postaju naročito važna kako u području umjetnosti, tako i u širem društvenom i kulturnom kontekstu. Izložba time skreće pozornost na suodnos umjetnosti i digitalnih tehnologija te potiče raspravu. Ljudska je aktivnost pritom

Studenti povijesti umjetnosti o riječkim izložbama

Program likovnih kritika riječkih studenata povijesti umjetnosti zajednički podupiru Društvo povjesničara umjetnosti Rijeke u suradnji s Katedrom za povijest i teoriju moderne i suvremene umjetnosti Odsjeka za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci te s Novim listom, a tekstovi su rezultat mentorskog rada na kolegiju »Medijacija i kritika«, nositeljice kolegija izv. prof. dr. sc. Nataše Lah i asistentice dr. sc. Nadežde Elezović.

ključni označitelj bez kojeg rasprava o umjetnosti nije moguća. Pitanja poput onih može li umjetna inteligencija zamijeniti čovjeka u brojnim sferama njegova djelovanja, pa i u području umjetnosti, te s tim u vezi što je to što umjetnost čini umjetnošću, neka su od onih na koje se nastojalo odgovoriti u okviru okruglog stola, organiziranog u sklopu projekta i za vrijeme trajanja izložbe.

Djela digitalne umjetnosti

Izložba okuplja djela digitalne umjetnosti, nastala primjenom kompjutorske obrade fotografskih i video- zapisa, u izvedbi četvero autora: Paule Rakić, studentice povijesti umjetnosti i filozofije na Filozofskom fakultetu u Rijeci, Marka Mrvoša, studenta vizualnih komunikacija i grafičkog dizajna na riječkoj Akademiji primijenjenih umjetnosti te multimedijalnih umjetnika Anamarije Ami Podrebarac i Aleksandra Vejnovića. Kontekst izložbe veže se za suodnos suvremene umjetnosti i umjetne inteligencije, što je ujedno bila i tema stručnog skupa, organiziranog u sklopu ovog projekta i prenesenog online putem YouTube kanala.

U radu naslovljenom »Kapsula zatočeništva«, studentica Paula Rakić

kolažira sekvence videozapisa na kojima prikazuje samu sebe dok izvodi nagle, ekspresivne pokrete. Riječ je o radu u kojem Rakić posredstvom digitalnog medija, pokreta i zvuka, izražava osobni psihički doživljaj digitalne stvarnosti – osjećaj zatočeništva u svijetu suvremenih tehnologija, naročito simulacije, kloniranja i tehnologije AI-ja. U »Kapsuli zatočeništva« referira se subjektivno stanje pojedinca pred simulacijom stvarnosti koja ga zaobljava, čini nemoćnim u težnji za harmonijom svijeta.

Stavovi pojedinaca zabilježeni su u sferi internetske stvarnosti putem komentara koje ti pojedinci ostavljaju na društvenim mrežama. Riječ je o zapisima raspoložena društvenog tkiva koji su postali radni materijal Marka Mrvoša, studenta vizualnih komunikacija i grafičkog dizajna pri riječkoj Akademiji primijenjenih umjetnosti. Naime, Mrvoš je multimedijalni rad »Cromentari« iz 2022. realizirao temeljem internetskih podataka o stavovima ljudi o cijepjenju u vrijeme pandemije, koje je istražila i prikupila profesorica Ana Meštrović. Drugi, multimedijalni rad ovog mladog umjetnika, naslovljen »Svijest o stvarnosti« ili »Extended reality«, izravno se veže na njegova ranija umjetnička

istraživanja odnosa optičke iluzije i prostora. Ovom videoprojeksijom na zidu galerije, koja funkcionira kao svojevrsna ekstenzija prostora, autor propituje suodnos stvarnosti i privida, materijalnog i digitalnog svijeta.

Osjećaj nemogućnosti

Audiovizualna instalacija »Komšijske priče« multimedijalnog umjetnika Aleksandra Vejnovića koncipirana je oko teme besmisla rata. Apsurdnost rata iskazuje se zvukovno i lingvistički, odnosno permutacijama riječi rat uparenima s vizualnim/lingvističkim poštapalicama i ispraznim razgovorom. Rad možemo čitati kao komentar umjetnika, njegov vlastiti stav spram osjećaja nemogućnosti, otuđenosti i degradacije ljudskosti posredstvom upotrebe audio/vizualnih i leksičkih sredstava komunikacije u digitalnom mediju.

Anamarija Ami Podrebarac, multidisciplinarna umjetnica i doktorandica na Institutu kreativnog računalstva na Sveučilištu umjetnosti u Londonu, izlaže videorad i dva digitalna ispisa naslovljena »Unbuilt«, nastala korištenjem tehnologije umjetne inteligencije. Riječ je o digitalnim slikama na kojima je modificirala postojeću arhitekturu grada Karlovca po uzoru na organičke i biomorfne forme. Za potrebe rada i digitalno generirane slike umjetnica je prethodno razvila posebni softver. Proces nastanka umjetničkog djela ovdje je povezan s informacijskim tehnologijama i programiranjem, što upućuje na znatno udaljevanje od tradicionalnog poimanja rada na umjetnini.

Izložba kroz teme iskustava čovjeka u vremenu dominacije suvremenih tehnologija skreće pozornost na sve veću otuđenost pojedinca u tehnološki razvijenom društvu, na poziciju umjetnika i karakter umjetnosti koja je uvijek u stanju kreirati nove načine izražavanja. Time se rasprava o digitalnoj umjetnosti širi, s obzirom na njezinu mogućnost modificiranja naše interakcije i komunikacije, mijenjajući pritom prakse rada i uvjete u kojima živimo. Izložbom se utoliko nastoji ukazati na širi učinak fenomena koji u središte interesa ipak postavlja subjektivitet i »ljudskost« umjetnika i gledatelja.

ANA KRIZANEC

Izložba skreće pozornost na sve veću otuđenost pojedinca u tehnološki razvijenom društvu, na poziciju umjetnika i karakter umjetnosti koja je uvijek u stanju kreirati nove načine izražavanja